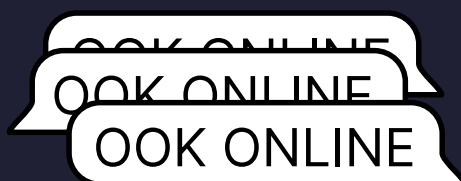
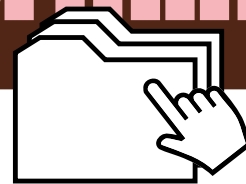

SEKSUEEL GRENSOVER- SCHRIJDEND GEDRAG

Feiten, mythes en tips voor ouders op
basis van drie onderzoeken van Terre
des Hommes in Nederland

Terre des Hommes en Online Bescherming

Terre des Hommes zet zich in voor een veilige wereld voor kinderen, ook online. Door middel van onderzoek en activiteiten spreken we met kinderen en ouders om te weten wat er bij hen speelt. In dit rapport delen we wat kinderen, jongeren en ouders zeggen over online seksueel grensoverschrijdend gedrag op basis van **drie onderzoeken** die we in de afgelopen anderhalf jaar hebben uitgevoerd.

Het is belangrijk voor kinderen en jongeren om zich seksueel te ontwikkelen en hun grenzen te verkennen. Het internet speelt hier een grote rol in voor kinderen, omdat er veel informatie beschikbaar is en jongeren via social media en online games met elkaar in contact komen. Tegelijkertijd brengt dit ook risico's met zich mee, zoals **seksueel grensoverschrijdend gedrag**. Seksueel grensoverschrijdend gedrag komt het meest voor bij jongeren tussen de 16 en 24 jaar.¹

HIER IS SPRAKE VAN WANNEER ER ONLINE SEKSUEEL GEDRAG PLAATSVINDT TERWIJL:

1. Er geen toestemming is van een van de betrokkenen;
2. Niet alle partijen vrijwillig meedoen, bijvoorbeeld door druk, beloften of manipulatie;
3. Er sprake is van machtsmisbruik of een ongelijkwaardige relatie, waardoor het moeilijk is voor een van de partijen om nee te zeggen.

Online seksueel grensoverschrijdend gedrag is al het gedrag dat (in ieder geval deels) online plaatsvindt. De ontwikkeling van technologie zorgt ervoor dat kinderen met veel meer mensen in contact komen. Ook wordt beeldmateriaal veel sneller met meer

mensen gedeeld. Doordat het probleem grotendeels onzichtbaar is, weten we niet zeker hoeveel jongeren hiermee te maken krijgen. **Er zijn schattingen dat jaarlijks 3 op de 10 meisjes en 1 op de 10 jongens slachtoffer worden van online seksueel geweld in Nederland.** Dat betekent bijna 100.000 kinderen in Nederland per jaar.² Bij een ander onderzoek met 500 jongeren in Nederland, zei zelfs 68% van de jongeren te maken hebben gehad met een vorm van online ongewenst seksueel gedrag.³ Ouders geven aan dat hun kinderen bijvoorbeeld seksuele berichten of foto's en video's krijgen of onder druk gezet worden om seksuele beelden te delen.⁴

Bij Terre des Hommes noemen wij deze schadelijke gedragingen **online seksuele kinderuitbuiting**, omdat de kwetsbaarheid van een kind wordt misbruikt om een kind seksuele dingen te laten doen die slecht zijn voor hun welzijn en ontwikkeling. De ander krijgt hier vaak een voordeel uit, terwijl het kind de schade lijdt. Bij Terre des Hommes zetten we ons in om te zorgen dat geen enkel kind dit hoeft mee te maken.⁵

We begrijpen dat online seksueel grensoverschrijdend gedrag een moeilijk onderwerp kan zijn. Moeilijk om te bespreken, maar ook moeilijk te begrijpen. Je bent niet alleen! Op de volgende pagina's lees je zes misvattingen over online seksueel grensoverschrijdend gedrag die in de drie onderzoeken naar voren kwamen bij andere ouders. We geven meer informatie over het onderwerp met daarbij concrete tips wat jij als ouder kan doen om je kind meer weerbaar te maken tegen online seksueel grensoverschrijdend gedrag. Wil je meer informatie of heb je vragen? Kijk dan op www.terredeshommes.nl/ouders of stuur een email naar ouders@tdh.nl.

¹ Nederlands Jeugdinstituut. (geen datum). Seksueel grensoverschrijdend gedrag.

² Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. (2023). Seksueel geweld tegen kinderen.

³ WeProtect Global Alliance. (2023). Geschatte blootstelling van kinderen aan ongewenst online seksueel gedrag en de gerelateerde risicofactoren

⁴ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

⁵ Terre des Hommes. (2023). Listen Up! Strategy.

Bij online seksueel grensoverschrijdend gedrag kan je denken aan een van de volgende vormen:

GROOMING.

Wanneer een volwassene online het vertrouwen van een kind probeert te winnen om online of fysiek seksueel contact te krijgen, bijvoorbeeld door middel van social media of online games.

LIVESTREAMS VAN SEKSUEEL MISBRUIK.

Wanneer kinderen seksuele handelingen moeten verrichten tijdens een livestream waar anderen naar kijken en voor betalen.

SEXTORTION.

Wanneer een volwassene of leeftijdsgenoot de dreiging om seksueel getinte foto's of video's door te sturen gebruikt om iets anders, zoals geld of seks, te verkrijgen.

HET MAKEN OF VERSPREIDEN VAN SEKSUEEL BEELD-MATERIAAL VAN KINDEREN.

Wanneer volwassenen of kinderen seksueel getinte foto's zonder toestemming doorsturen, of wanneer een volwassene foto's of video's maakt van seksueel misbruik van kinderen of dit verspreidt. Dit kan ook door andere kinderen gedaan worden. Ook geldt dit wanneer kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence - AI) wordt gebruikt om seksuele afbeeldingen van kinderen te maken.

“Het gebeurt echt in online games. Wil je zoveel coins? Stuur dan een foto van jezelf.”

Quote van een expert uit een interview voor VOICE IDENTITY.

“ IK WEET PRECIES WAT MIJN KIND

ONLINE DOET ”

Nederlandse ouders zijn erg positief over hun kennis over online veiligheid. Ze geven zichzelf gemiddeld een 8 van de 10 voor hun kennis over hoe ze zichzelf veilig houden van seksueel geweld online en zelfs een 8.6 voor hun kennis hoe ze hun kind hiervan veilig kunnen houden.⁶ In de andere enquête die wij afnamen onder ouders geeft 51% van de ouders aan zich redelijk geïnformeerd te voelen over online seksueel grensoverschrijdend gedrag, en 43% aangeeft zich goed geïnformeerd te voelen.⁷ Daarnaast zegt 91% van de ouders dat zij zich bewust zijn van wat hun kind online doet.⁸

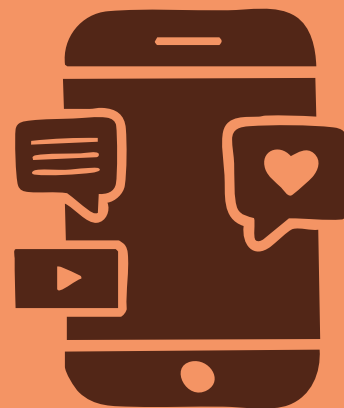
Jongeren zijn het niet eens met dit positieve beeld en vertellen dat zij niet alles wat zij online meemaken met hun ouders delen. Ongeveer 2 op de 5 jongeren zegt dat ouders of verzorgers niet wisten wat zij online doen.⁹ Zo zegt een van de jongeren: “Ik praat alleen met mijn ouders als ze daarom om vragen.”¹⁰ Dit verschilt met de aanpak van ouders, die meestal wordt omschreven als een opendeurbeleid, waarbij ze jongeren duidelijk maken dat ze altijd bij hen kunnen komen als er iets gebeurt, ook online.

Jongeren geven echter aan dat zij het lastig vinden om met hun ouders over online seksueel grensoverschrijdend gedrag te spreken. Waar 62% van de ouders denkt dat hun kind dit makkelijk vindt, was dit eerder andersom: slechts 30% van de jongeren vindt dit makkelijk.¹¹

Jongeren vinden het dus moeilijk om uit zichzelf iets over online seksueel grensoverschrijdend gedrag te delen. Daarom is het belangrijk om als ouder het gesprek te starten en zo vertrouwen met je kind op te bouwen. Ongeveer driekwart van de ouders zegt het gesprek over online seksueel grensoverschrijdend gedrag weleens te voeren, maar hoe vaak dit wordt gedaan, verschilt.¹² Uit onze beide enquêtes blijkt dat ongeveer één op de drie ouders het gesprek maandelijks voert,¹³ ongeveer een kwart van de ouders doet dat vaker, zoals elke paar weken of elke week, en de rest minder.¹⁴

“Soms vragen we: ‘hoe gaat jouw kind met social media om?’ Dan zeggen ze: ‘Daar hebben ze niet zoveel mee.’ ‘Hebben ze ooit een dickpic gekregen?’ ‘Nee.’ En dan vraag je het aan het kind en dan hoor je dat dat vaak gebeurt en ze niet weten hoe ze ermee om moeten gaan. Dat horen we zo vaak!”

Quote van een expert uit een onderzoek voor VOICE IDENTITY.

“Mijn zoon heeft al problemen op dat gebied. Hij vond het moeilijk om op mij af te stappen, om het te melden.”

Quote van een deelnemende ouder aan de enquête voor VOICE.

⁶ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

⁷ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

⁸ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

⁹ WeProtect Global Alliance. (2023). Geschatte blootstelling van kinderen aan ongewenst online seksueel gedrag en de gerelateerde risicofactoren

¹⁰ Groepsgesprek met jongeren (2024) voor VOICE.

¹¹ Enquête met ouders en groepsgesprek met jongeren (2024) voor VOICE.

¹² Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

¹³ Enquête met ouders voor VOICE (2023) en over online seksueel grensoverschrijdend gedrag (2024)

¹⁴ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

Tips om je beter te kunnen inleven in de online wereld van je kind:

VRAAG JE KIND NAAR HUN GEHELE DAG, OOK HET ONLINE DEEL.

Verdiep je in de online wereld en relaties van je kind, net als je dat zou doen met school.

VRAAG REGELMATIG EN CONCREET NAAR DE ONLINE WERELD.

Vraag bijvoorbeeld om eens aan jou te laten zien hoe bepaalde apps werken. Zo leer je beter begrijpen wat jouw kind online doet en open je het gesprek zodat jouw kind er niet uit zichzelf over hoeft te beginnen.

NEEM DE ONLINE WERELD VAN JE KIND SERIEUS.

Voor kinderen is er geen scheiding tussen de offline en online wereld.

“Na het eten gaan we de dag doornemen en ook het telefoongedrag. Wat er gebeurd is, zijn er nieuwe vrienden bij gekomen, wat vragen ze.”

Quote van een deelnemende ouder aan de enquête voor VOICE.

**“Streng zijn over
online gedrag zorgt
ervoor dat mijn kind
beter beschermd
is tegen**

**seksueel
grensoverschrijdend
gedrag”**

Kinderen nemen de ideeën en de houding ten opzichte van nieuwe onderwerpen over van hun ouders. Het is belangrijk dat ouders zich bewust zijn van deze houding en hoe ze op onderwerpen reageren, ook bijvoorbeeld als online seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt genoemd in het nieuws of als het in de omgeving plaatsvindt. De houding van de ouder ten opzichte van het onderwerp kan bepalend zijn in hoeverre kinderen dit onderwerp in de toekomst met hun ouders durven te bespreken.¹⁵

Een groot deel van de ouders geeft aan dat zij hun kinderen enkel waarschuwen voor gevaren en risico's online.¹⁶ Zo geven ouders bij onze enquête in 2024 aan dat ze vaak met hun kind praten over "dat ze nooit foto's van henzelf moeten sturen naar anderen" of over "de gevaren van foto's sturen en online zetten." Het is echter ook belangrijk om als ouder de positieve kanten van de online wereld te benadrukken.¹⁷ Zoals de kansen die de online wereld biedt om te leren over je eigen identiteit, relaties, seksualiteit en intimiteit.¹⁸ In ander onderzoek geeft een op de drie jongeren aan dat zij nooit met een ouder of verzorger hebben gesproken over seksuele veiligheid online.¹⁹

Veel jongeren geven aan dat zij niet naar hun ouders durven te gaan met problemen rondom online seksueel grensoverschrijdend gedrag, met name doordat zij bang zijn voor hun reactie. Ze zijn bijvoorbeeld bang dat hun ouders boos worden, het kind de schuld geven, alles gaan controleren of zelfs hun telefoon innemen.²⁰ Als ouders meestal negatief zijn over de online wereld en veel zorgen uiten, kan dit de angst voor jongeren om het met ouders te delen versterken. Zoals twee jongeren uit het VOICE onderzoek verwoordden: "ik zeg niet wat ik doe, anders zoeken ze alles op" of "ze nemen je telefoon in of worden boos."

Deze uitdaging wordt ook duidelijk in de cijfers, waaruit blijkt dat slechts 6% van de ouders meldt dat hun kind slachtoffer is geworden van online seksueel grensoverschrijdend gedrag.²¹ Dit percentage is veel kleiner dan de geschatte 1 en 3 op de 10 jongens en meisjes die slachtoffer zijn geweest van online seksueel geweld.²² Dit verschil kan deels worden verklaard door de angst die jongeren voelen om hun ouders hierover te benaderen, vooral wanneer ouders alleen waarschuwen voor de gevaren van de online wereld. Bij online seksueel grensoverschrijdend gedrag kan ook schaamte een rol spelen. Ook geeft 1 op de 3 jongeren in Nederland aan dat volwassenen aan hen hebben gevraagd of zij een seksueel gesprek geheim wilden houden.²³

¹⁵ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

¹⁶ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

¹⁷ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

¹⁸ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

¹⁹ WeProtect Global Alliance. (2023). Geschatte blootstelling van kinderen aan ongewenst online seksueel gedrag en de gerelateerde risicofactoren

²⁰ Jongeren uit het groepsgesprek voor VOICE (2023).

²¹ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

²² Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. (2023). Seksueel geweld tegen kinderen.

²³ WeProtect Global Alliance. (2023). Geschatte blootstelling van kinderen aan ongewenst online seksueel gedrag en de gerelateerde risicofactoren

Tips om een vertrouwde omgeving te creëren waarin je kunt spreken over online seksueel grensoverschrijdend gedrag:

- 1 Voer gesprekken over zowel de positieve als de negatieve kanten van de digitale wereld, zodat je laat zien dat je beide kanten begrijpt.
- 2 Waarschuw je kinderen niet alleen voor wat ze niet moeten doen, maar breng ze ook gezond online gedrag bij zoals respectvol communiceren en weten hoe en wanneer ze 'nee' moeten zeggen.
- 3 Leer je kinderen hoe ze zelf risico's kunnen herkennen en hoe ze ongepaste situaties kunnen rapporteren of blokkeren. Je kan niet altijd overal zijn. Op die manier worden ze ook weerbaarder wanneer jij er niet bij bent.
- 4 Neem online seksueel grensoverschrijdend gedrag serieus, ook als het wordt besproken op het nieuws of in de omgeving. Als jij het niet serieus neemt, er grapjes over maakt of zegt dat het de schuld is van het kind, zal jouw kind de volgende keer minder snel naar je toekomen als er iets is.
- 5 Als je kind jou in vertrouwen neemt over online seksueel grensoverschrijdend gedrag, probeer dan niet te oordelen, in paniek te raken, boos te worden of te straffen. Leg de schuld nooit bij je kind en benadruk dat ze niets verkeerd hebben gedaan, en degene die de grens heeft overschreden verantwoordelijk is. Luister naar je kind, stel vragen en probeer samen naar de gewenste oplossing te zoeken.
- 6 Maak je kind weerbaar tegen online seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar scherm je kind niet volledig af van risico's. Het is normaal

dat jongeren risico's en tegenslagen ervaren, dit helpt hun veerkracht op te bouwen. Het is belangrijk om je kinderen te leren waar ze terecht kunnen als ze risico's of tegenslagen meemaken.

“Probeer niet te oordelen en probeer je in te leven in de situatie van de jongere. Zelfs wanneer het om situaties gaat die jij niet kent. Er zullen vast situaties zijn waar jongeren iets doen of meemaken dat jij denkt WTF? Maar zo moet je niet reageren, luister en probeer te achterhalen hoe en waarom het is gebeurd. Wat is de behoefte van de jongere?”

Quote van een expert uit een onderzoek voor VOICE IDENTITY.

“PAS OP VOOR VREEMDEN”

OOK ONLINE

Ouders en jongeren spreken vaak over de angst van online seksueel grensoverschrijdend gedrag van vreemden. Het meest gehoorde advies dat kinderen van hun ouders krijgen is bijvoorbeeld om geen verzoeken te accepteren van mensen die ze niet in het echt kennen. Ouders geven aan dat ze met hun kind praten over “dat ze niet zomaar met vreemden moeten praten [online], omdat het soms ook mensen kunnen zijn met slechte bedoelingen”.²⁴ Onderzoek toont echter aan dat online seksueel misbruik vaker plaatsvindt door mensen die bekend zijn bij kinderen, zoals een familielid.²⁵

Daarnaast zijn jongeren door hun leeftijd vaak nog niet goed in staat om grenzen te herkennen. Dit zijn ze nog aan het leren. Tijdens de puberteit is het normaal dat jongeren grenzen opzoeken. Dit kan betekenen dat jongeren ook grenzen van anderen overschrijden, ook op seksueel gebied.²⁶ Dat jongeren ook zelf dader kunnen zijn, blijkt nog minder bekend bij ouders, aangezien 90% van ouders zich zorgen maakt dat hun kind slachtoffer wordt van online seksueel grensoverschrijdend gedrag, terwijl slechts 53% zich zorgen maakt dat hun kind zelf dit gedrag vertoont. Grensoverschrijdend gedrag vindt vaak plaats bij kinderen en jongeren onderling. Maar 1% van alle ouders zegt te weten dat hun kind zich online seksueel grensoverschrijdend heeft gedragen naar andere kinderen. 10% van de ouders gaf aan het niet zeker te weten.²⁷ Het kan lastig zijn om als ouder grensoverschrijdend gedrag van je eigen kind op te merken, omdat het vaak plaatsvindt achter schermen, in privéberichten, en vaak zonder direct bewijs. Ook kan het voorkomen dat jouw kind niet doorheeft dat bepaald gedrag schadelijk is. Denk bijvoorbeeld aan het doorsturen van een foto die zij van een klasgenoot krijgen. Zolang een kind dit zelf niet doorheeft, zullen zij dit ook niet aan hun ouders melden.

“Het gevaar kan zowel van vreemden komen, maar ook echt van bekenden. Bij heel veel verhalen die ik hoor, is het een bekende. Technologie is alleen maar een tool, maar uiteindelijk kennen die mensen elkaar al.”

Quote van een expert uit een onderzoek voor VOICE IDENTITY.

“Door hun leeftijd kunnen jongeren nog niet altijd grenzen herkennen en bewaken, er is dan ook veel seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren onderling.”

Quote van een expert uit een onderzoek voor VOICE IDENTITY.

²⁴ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

²⁵ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

²⁶ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

²⁷ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Tips om een echt beeld van de risico's van online seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren aan te brengen:

- 1 Haal verschillende voorbeelden uit de omgeving en het nieuws aan om het onderwerp te bespreken.
- 2 Leer je kind te vertrouwen op hun gevoel en dat dit ook online geldt. Als je iets niet vertrouwt of als je iets niet wil doen, vraag eerst advies aan een ander of doe het dan niet. Of het nu een vreemde of een bekende is. Let wel op: in het geval van grooming bouwt de dader expres een band op met het kind en dan kan vertrouwen op je gevoel lastig zijn.
- 3 Vertel je kind dat ze naar jou of een ander vertrouwd persoon kunnen komen als iets hen bang, verdrietig of in de war maakt. Ook bij twijfel.
- 4 Vraag je kind ook of die zelf wel is iets online heeft gedaan wat de ander onprettig of niet leuk vond. Dit kan een goed startpunt zijn voor een gesprek over consent.
- 5 Leer je kind over het stellen en respecteren van grenzen en consent rondom seksualiteit online en dat grenzen voor iedereen kunnen verschillen. Geef concrete voorbeelden wat grensoverschrijdend kan zijn en hoe je kan aangeven dat jouw grens (bijna) wordt overschreden.
- 6 Leer je kind dat het ook belangrijk is om je uit te spreken wanneer je online seksueel grensoverschrijdend gedrag bij anderen ziet. Bijvoorbeeld wanneer een foto wordt doorgestuurd op school. Dit kan door het gedrag als ongepast te benoemen in een comment of privébericht, of door naar een ouder of leraar te stappen.

“Later hebben we samen het jeugdjournaal gekeken en steeds als er een situatie was, dan spraken we daar open over. Nu nog steeds als iets in de omgeving gebeurt, praten we erover. Ik leg uit hoe het gebeurt en vraag aan haar of ze het herkent.”

Quote van een deelnemende ouder aan de enquête voor VOICE

“Ik hoef

**seksueel
grensoverschrijdend
gedrag niet te
bespreken, mijn
kinderen vinden dat
toch ongemakkelijk”**

Seksualiteit is een normaal onderdeel van de ontwikkeling van kinderen. Toch vinden veel ouders dit een ongemakkelijk en moeilijk bespreekbaar onderwerp. De digitale wereld speelt voor opgroeiende kinderen ook een rol bij deze ontwikkeling. Omdat ouders dit zelf niet hebben meegemaakt, brengt dit naast ongemakkelijkheid ook nog onwetendheid met zich mee. Het is belangrijk om je als ouder te beseffen dat het normaal is voor kinderen om seksualiteit online te ontdekken en grenzen op te zoeken, maar dat dit wel gepaard kan gaan met risico's zoals online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Ouders vinden online seksueel grensoverschrijdend gedrag een gevoelig onderwerp en beschrijven dat dit gepaard gaat met ongemakkelijkheid, angst en schaamte bij ouders en kinderen.²⁸ Hoewel de redenen verschillen waarom ouders niet over het onderwerp praten met hun kind doet 8% dit niet omdat ze zich te ongemakkelijk voelen.²⁹ Toch geeft de helft van de ouders aan dat hun kind goed reageert op gesprekken over online seksueel grensoverschrijdend gedrag en dit serieus neemt. 36% van de ouders geeft aan dat hun kind vragen over het onderwerp stelt en 23% geeft aan dat hun kind een positieve reactie heeft.³⁰ Jongeren uit het groepsgesprek geven aan dat ondanks dat ze het ongemakkelijk vinden, zij het belangrijk vinden dat hun ouders over dit onderwerp beginnen. Zij vinden het zelfs een risicofactor als een kind ouders heeft die zich helemaal niet bemoeien met het online gedrag van hun kind, omdat ze denken dat de ouder dan geen interesse in hen heeft.³¹

IN DE ENQUÊTE OVER ONLINE SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG GEVEN OUDERS AAN DAT JE BIJVOORBEELD KAN PRATEN MET JE KIND OVER:

- "Baas over eigen lichaam. Niemand mag (ongevraagd) aan je zitten. Als er wat gebeurt, praat er met iemand over."
- "Wat wel en niet mag, hoe je je grenzen aangeeft, en hoe je luistert naar de grens van de ander."
- "Veiligheid van video's, foto's en internet. Loverboys, grenzen respecteren. Wat alcohol/drugs kan doen met je grenzen."
- "Een nieuwsbericht wat wordt uitgelegd, zodat hij vertrouwd raakt met dat dit kan gebeuren."

"Als je als ouder open bent over het onderwerp of je hebt het erover vanaf een jonge leeftijd, zelfs als ze 4, 5, 6 jaar oud zijn, dan kan je openheid over seksualiteit creëren en dan zouden ze ook eerder naar je toekomen met dingen als: ik heb dit op het internet gezien, mam, dit is raar."

Quote van een expert uit een onderzoek voor VOICE IDENTITY.

²⁸ Deelnemende ouder aan de enquête voor VOICE (2023).

²⁹ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

³⁰ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

³¹ Deelnemende jongeren aan het groepsgesprek voor VOICE (2023).

Tips om een vertrouwde omgeving te creëren waarin je kunt spreken over online seksueel grensoverschrijdend gedrag:

- 1 Bespreek het onderwerp vaak en regelmatig, bijvoorbeeld door elke dag naar school én de online wereld te vragen. Na een tijdje wordt dit makkelijker.
- 2 Gebruik een nieuwsbericht, een onderwerp op tv of een ander voorbeeld om het onderwerp aan te snijden als je dat zelf moeilijk vindt.
- 3 Noem het beestje bij de naam en leg moeilijke woorden uit. Zo straal je vertrouwen en deskundigheid uit. Maak gebruik van video's om je uitleg te ondersteunen als dat nodig is, zoals de volgende video over je grenzen aangeven.
- 4 Begin over het onderwerp als je samen iets met je kind aan het doen bent, zoals de tafel afruimen of autorijden, zo hoef je elkaar niet per se aan te kijken.
- 5 Leer je kinderen waar ze meer informatie over het onderwerp kunnen vinden of waar ze vragen of hulp kunnen krijgen, als ze het niet fijn vinden om het met jou als ouder te bespreken. Denk hierbij aan oudere broers of zussen, andere familieleden, burens, leraren, organisaties, online chats of hulplijnen. Kijk voor de websites en telefoonnummers van concrete hulplijnen zoals Slachtofferhulp op onze website:
www.terredeshommes.nl/ouders.

“Een gesprek over

**seksueel
grensoverschrijdend
gedrag is pas nodig
vanaf de middelbare
school”**

Een kwart van de ouders praat niet over online seksueel grensoverschrijdend gedrag met hun kinderen.³² De meest genoemde redenen zijn dat ze hun kind te jong vinden om het erover te hebben, dat ouders het niet nodig vinden om het te bespreken of dat ouders zich geen zorgen maken over het onderwerp.³³ Nederlandse jongeren vinden het juist belangrijk dat ouders het gesprek al vroeg beginnen, zodra zij toegang hebben tot telefoons. Zelfs voordat kinderen hun eigen een telefoon hebben kunnen zij op internet komen via apparaten van ouders, vrienden of school.

Gemiddeld vinden ouders dat zij over online seksueel misbruik moeten praten vanaf dat hun kind 9.8 jaar is.³⁵ We zien dat 40% van de ouders met een kind tussen de 5 en 8 jaar minstens één keer per jaar met hun kind over online seksueel grensoverschrijdend gedrag praat. Bij kinderen tussen de 9 en 12 jaar is dit 80% en bij kinderen vanaf 13 jaar 90%. Ouders praten vaker met hun kind (98% van de ouders) als hun kind slachtoffer is geworden van online seksueel grensoverschrijdend gedrag dan als hun kind hier niet mee te maken heeft gekregen.³⁶

Tips voor het tijdig beginnen met het spreken over online seksueel grensoverschrijdend gedrag:

- 1 Wacht niet tot je kind op de middelbare school zit of slachtoffer wordt, maar begin al vanaf jongs af aan met het spreken over gezond seksueel gedrag.
- 2 Introduceer het onderwerp langzaam en pas je taal en voorbeelden aan op de leeftijd en leefwereld van het kind.
- 3 Verdiep je in de apps en games waar je kind in geïnteresseerd is, ook voordat ze erop gaan. Kijk samen naar de veiligheidsinstellingen en de opties als er een situatie is die het kind onveilig of ongemakkelijk laat voelen, zoals het blokkeren van personen of het melden van ongepast gedrag. Bekijk ons webazine voor meer informatie over apps en veiligheidsinstellingen.
- 4 Wanneer je samen met je kind een app of apparaat instelt, ligt de drempel lager om tijdig een gesprek te starten over online gedrag. Je kan ook meteen een familie media plan maken waarin iedereen in het gezin basisregels ondertekend over telefoon en social media gebruik. Zie bijvoorbeeld de (Engelse) digitale familieovereenkomst van internetmatters.org voor inspiratie.

“Kinderen hebben al een telefoon als ze 8 zijn, dus dan zou je ook een veiligheidsles moeten geven.”³⁴

³² Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

³³ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

³⁴ Deelnemende jongere aan het groepsgesprek voor VOICE (2023).

³⁵ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

³⁶ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

³⁷ Internet Matters. Digitale familieovereenkomst.

“Ik ben als ouder de enige verantwoordelijke voor de

veiligheid van mijn kind”

Uit onze enquête blijkt dat ouders zichzelf het meest verantwoordelijk vinden voor de bescherming van hun kind tegen online seksueel grensoverschrijdend gedrag.³⁹ Het bijbrengen van online veiligheid is een belangrijke opvoedingstaak, maar dat betekent niet dat ouders er alleen voor staan. Nederlandse jongeren vinden bijvoorbeeld dat social media of een online game het meest verantwoordelijk is voor online veiligheid.⁴⁰ Ook ouders zien hier nog ruimte voor verbetering, aangezien maar 36% van de ouders vindt dat online platformen kinderen voldoende beschermen.⁴¹ Online platforms zijn niet ontworpen met kinderveiligheid in gedachten, maar zijn uit op winst. Dit kunnen ze bereiken door kinderen zo lang mogelijk op hun platformen te houden, door bijvoorbeeld verslavende algoritmes. Een andere manier bij social media is bijvoorbeeld het tonen hoeveel volgers of vrienden je hebt, zodat jongeren voelen dat ze met zo veel mogelijk anderen in contact moeten staan om te laten zien dat zij populair zijn.⁴²

Daarnaast zien ouders ook een rol voor scholen voor voorlichting en voor overheden, bijvoorbeeld om betere wetten te creëren rondom online veiligheid.⁴⁴ Tenslotte geven ouders aan dat zij niet voldoende toegang hebben tot gepaste hulp of ondersteuning om online seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en aan te pakken.⁴⁵

“Het is belangrijk om je kinderen voor te lichten over online gezond gedrag. Net zoals je dat zou doen bij fietsen. Dat behoeft ook oefenen en begeleiding, meedoen en meekijken. Vanaf jonge leeftijd, wanneer je kind naar een telefoon kijkt, kan je ook meekijken. Stel vragen, geef sturing.”³⁸

“Sommige platformen hebben absoluut geen interesse in het creëren van veiligheid voor kinderen, omdat het hun winstoogmerk hindert. Ze zouden heel veel maatregelen kunnen nemen, maar dat doen ze niet.”⁴³

³⁸ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

³⁹ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

⁴⁰ Deelnemende jongeren aan het groepsgesprek voor VOICE (2023).

⁴¹ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

⁴² Terre des Hommes Netherlands. (2022). Child Safety by Design that works against online sexual exploitation of children.

⁴³ Geïnterviewde expert voor VOICE IDENTITY (2024).

⁴⁴ Enquête met ouders (2023) voor VOICE.

⁴⁵ Enquête met ouders (2024) over online seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Tips voor betere ondersteuning bij je kind veilig houden van online seksueel grensoverschrijdend gedrag:

- 1 Verdiep je in bestaande hulp en ondersteuning, bijvoorbeeld bij organisaties zoals Slachtofferhulp, Helpwanted, of vind meer relevante websites op Safer Internet Centre voor het geval er ooit iets gebeurt.
- 2 Maak het onderwerp bespreekbaar in verschillende kringen, zoals bij een leraar op school, bij een ouderraad, bij vriendengroepen, bij de grootouders, bij de oppas, of bij sportclubs.
- 3 Zorg ervoor dat je met andere ouders praat over online seksueel grensoverschrijdend gedrag bij of door je kind, zo kun je elkaar helpen, ondersteunen en hoef je niet alleen dingen te dragen.

“Vrijwel alle hulp [gemist], want als je er niet zelf naar zoekt en aandringt op de urgentie ervan, gebeurt er niets en wordt je kind aan haar lot overgelaten.”

Wil je meer weten?

Dit rapport is een overzicht van de bevindingen van drie onderzoeken van Terre des Hommes uit 2023 en 2024. Hieronder lees je meer over de methoden en wie er meededen aan de studies.

- VOICE. Deze studie, uitgevoerd eind 2023 in samenwerking met ECPAT International en Eurochild, onderzocht online veiligheid van online seksueel misbruik en uitbuiting in vijftien landen in Europa, Azië en Latijns Amerika. Dit rapport is gebaseerd op de data uit Nederland, met groepsgesprekken met in totaal 30 jongeren tussen de 12 en 17 jaar en een enquête onder 501 Nederlandse ouders met kinderen van dezelfde leeftijdsgroep.⁴⁶
- In december 2024 voerde een onafhankelijk onderzoeksbureau een grootschalige vragenlijst uit over online grensoverschrijdend gedrag. 933 ouders in Nederland met minstens één kind tussen de 5 en 17 jaar namen deel aan het onderzoek.
- VOICE IDENTITY. Deze vervolgstudie op VOICE richt zich specifiek op de online veiligheid van seksuele uitbuiting van queer jongeren. Eind 2024 zijn interviews met experts gehouden. Vanaf begin 2025 zijn we bezig met interviews met jongeren en ouders.

Wil je meer informatie of heb je vragen? Kijk dan op www.terredeshommes.nl/ouders of stuur een email naar ouders@tdh.nl.

Colofon

Organisatie: Terre des Hommes Nederland • **Redactie:** Eva Notté, Kira Smit • **Coördinatie en eindredactie:** Karlijn Straver • **Vormgeving:** Diewertje van Wering

Gewenste citatie: Terre des Hommes Netherlands. (2025). Online seksueel grensoverschrijdend gedrag. Den Haag: Terre des Hommes.

36 ECPAT International, Eurochild, & Terre des Hommes Netherlands. (2024). Speaking Up for Change.

KINDEREN ZIJN DE TOEKOMST

www.terredeshommes.nl/ookonline

